

ŘÍZENÍ A ORGANIZACE POLITICKÉ PRÁCE PŘI PŘÍPRAVĚ A VEDENÍ OBRANNÉ OPERACE

Politická práce je nedílnou součástí přípravy a vedení obranné operace. Jejím cílem je uskutečňovat politickou linii Komunistické strany Československa, zvyšovat bojovou pohotovost a připravenost štábů a vojsk, upevňovat morálně politický stav a uvědomělou vojenskou kázeň, posilovat bojové mistrovství a odhodlání vojáků zničit nepřítele, prohlubovat internacionální svazky socialistických států a bojovou družbu s armádami Varšavské smlouvy, zejména se Sovětskou armádou.

Je organizována a prováděna na základě usnesení ústředního výboru Komunistické strany Československa a vlády Československé socialistické republiky, rozkazů hlavního velení, prezidenta ČSSR a ministra národní obrany Československé socialistické republiky, požadavků řádů na politickou práci v bojových podmínkách, směrnic a pokynů hlavní politické správy Československé lidové armády.

Z hlediska věcných přístupů vychází z vojenské doktríny členských států Varšavské smlouvy, z dosažené úrovně rozvoje vojenské vědy a operačního umění, přihlíží ke skutečné úrovni morálně politického stavu, zvládnutí techniky a použití zbraní v soudobých operacích a bojích.

Bezprostředně při přípravě a vedení obranné operace respektuje Směrnici hlavního velitele spojených ozbrojených sil států Varšavské smlouvy na západním válčišti a Směrnici náčelníka politické správy spojených ozbrojených sil států Varšavských příslušníků jednotek je v obsahu po-

smlouvy na západním válčišti a přijaté rozhodnutí velitele svazu.

Hlavním smyslem řízení politické práce je dosáhnout, aby do všech komponentů stranickopolitického působení byl vložen správný obsah a aby tyto stranickými politickými formami a metodami práce maximálně přispívaly k příkladnému splnění cílů a úkolů obranné operace a zničení agresora.

Z toho je zřejmé, že **politická práce při přípravě a vedení obranné operace navazuje na stav bojové pohotovosti a připravenosti vojsk, kterého bylo dosaženo v míru.** Je proto nezbytné zabezpečovat, aby již v této době byly u příslušníků jednotek, velitelského sboru, štábů, politického aparátu a všech vojáků utvářeny takové morálně bojové vlastnosti, schopnosti, dovednosti a návyky, které vyžaduje soudobý boj.

Nejde ale jen o kádrový stav vojáků z povolání a vojáků základní služby. Je nezbytné docenit, že velitelský sbor a vojska budou ve značné míře doplňovány povolanými zálohami. Proto je potřebné nejen ovlivňovat kvalitu jejich přípravy, ale dobře znát morálně politické kvality předurčených záloh, ovlivňovat utváření vztahů ve vytvářených kolektivech jednotek, jejich schopnost plnit stanovené bojové i ostatní úkoly.

Z hlediska všeobecné přípravy velitelského sboru, politického aparátu a ostat-

litické práce třeba věnovat sjednocování příslušníků armády okolo ústředního výboru KSČ a vlády ČSSR, objasňovat jim vedoucí úlohu Komunistické strany Československa, zdroje síly našeho státu a přednosti socialismu před kapitalismem, vychovávat je v duchu idejí marxismu-leninismu a bezmezně oddanosti socialistické vlasti, straně a vládě v duchu nenarušitelné morálně politické jednoty a přátelství našich národů, socialistického vlastenectví, internacionalismu, bojového přátelství s ozbrojenými silami bratrských socialistických států. Vést je k odpovědnému plnění vojenské přísahy a vojenských povinností, pěstovat u nich vědomí vysoké odpovědnosti za obranu své vlasti.

Seznamovat příslušníky armády s usneseními ÚV KSČ a vlády ČSSR, objasňovat jim úkoly vyplývající pro jejich přípravu ze základních vojenskopolitických dokumentů velení a hlavní politické správy ČSLA a mobilizovat je k odpovědnému plnění úkolů a vojenských povinností, při vědomí toho, že konkrétní **stav bojové pohotovosti a připravenosti velitelů, štábů a vojsk je rozhodujícím kritériem účinnosti politické práce.**

Zabezpečovat vysoký morálně politický stav. Upevňovat uvědomělou vojenskou kázeň, hluboké pochopení její úlohy a významu v bojové situaci. Posilovat nedílnou velitelskou pravomoc a autoritu velitelů, vychovávat příslušníky armády k účtům k nim a připravenosti chránit je v boji. Posilovat důvěru vojáků v sílu, spolehlivost a účinnost jejich výzbroje a techniky, vést je k jejich udržování ve stálé bojové pohotovosti a mistrném využívání v boji.

Vstěpovat vojákům třídní nenávisť k nepřítelům naší vlasti, objasňovat antikomunistický charakter ideologie a propagandy imperialismu a veškeré nepřátelské propagandy. Vést nepřetržitý boj proti všem formám a vlivům nepřátelské ideologické diverze. Rozvíjet schopnost příslušníků armády čelit nepřátelskému ideologickému působení tiskové, rozhlasové a tlapačové propagandy. Vychovávat vojáky k vysoké bdělosti a odpovědnosti za zachovávaní vojenského a státního tajemství.

Při přípravě a vedení obranné operace je obsah politické práce stanoven na základě rozhodnutí velitelů, zvláštností vývoje situace, úrovně připravenosti a morálně politického stavu štábů a vojsk a také s přihlédnutím k připravenosti politického aparátu, realizačních schopností funkcionářského aktivu, stranických a svazáckých organizací. Cíle a úkoly politické práce musí být formulovány a stanoveny

s přihlédnutím ke konkrétní situaci, časovým podmínkám a plněným úkolům. Je nutné vytyčovat takové úkoly, formy a metody práce, aby byla záruka, že proniknou do vědomí vojáků, budou správně pochopeny a projeví se v odpovědném přístupu k úkolům a povinnostem.

Především je nezbytné objasňovat příčiny, charakter a vojenskopolitické cíle války, záměry konkrétního nepřítele, kterých chce rozpoutáním války dosáhnout. Vysvětlovat mezinárodní postavení ČSSR a vnitřní situaci ve státě a z ní vyplývající úkoly ozbrojených sil, odpovědnost za obranu socialistické vlasti, správnost naší věci a schopnost zvítězit nad nepřítelem. Posilovat úsilí velitelů a vojáků překonávat všechny těžkosti války, schopnost samostatně se orientovat a rozhodovat v bojové situaci.

Vést velitele — náčelníky k osobní odpovědnosti za zplánování a organizaci operace a boje, za rozhodné, nepřetržité vedení vojskům v jakékoli situaci. Podněcovat v těchto směrech tvůrčí přístupy velitelů a štábů v souladu s nejnovějšími poznatky vojenské vědy a vojenského umění.

Rozvíjet pevnou vůli, samostatnost, iniciativu, tvořivost a operativní předvidavost při vedení operace a schopnost efektivně využívat k ničení nepřítele zbraně a bojovou techniku, morálních a fyzických sil velitelů a vojáků. Utužovat ve štábech a jednotkách vztahy vzájemné pomoci, důvěry a odpovědnosti.

U vojáků rozvíjet vysoké morálně politické a bojové kvality, vést je k věrnosti bojové zástavě, pěstovat u nich vůli po vítězství, vysokou bojovou aktivitu, odvahou a hrdinství, vytrvalost a sebeovládání, iniciativu a vynálezavost, vojenské soudružství, vědomí nezbytnosti vzájemné podpory a pomoci v boji. Psychickou odolnost a schopnost snášet nebezpečí, těžkosti a strádání v boji a při budování aktivní a odolné obrany.

Nepřetržitě informovat štáby a vojska o mezinárodní situaci a vývoji na frontách. Vést vojenskopolitický průzkum a analyzovat kvality morálně politických ukazatelů nepřítele a k jejich narušování dovedně využívat prostředků speciální propagandy.

Zintenzívnit výchovu v duchu revolučních a bojových tradic, zejména ozbrojených sil, druhů vojska, popularizaci bojových zkušeností a hrdinských činů vojáků i obyvatelstva v pásmu činnosti, prosazovat jejich spravedlivé oceňování a vyznamenávání.

Trvale ovlivňovat všestranné zabezpečení vojsk. Cílevědomě řešit včasnou zdra-

votnickou pomoc, odsun raněných a nemocných, důstojnou organizaci pohřbívání vojáků padlých v boji. Aktivně působit u svazků, útvarů a zařízení týlového a technického zabezpečení na urychlený návrát lidí a techniky k bojujícím součástem.

Udržovat spojení s územními orgány KSČ, orgány státní moci a společenskými organizacemi. Vzájemně řešit problémy na teritoriu a přijímat opatření k zabezpečování potřeb frontu, likvidaci rušivých jevů a činnosti diverzních skupin, plnění úkolů při budování odolné obrany. Současně udržovat spojení s politickými orgány součinnostních svazů a svazků bratrských armád, sledovat přijímaná opatření a organizovat výměnu zkušeností.

Významným úkolem politické práce je angažovaný podíl na kádrové práci, hodnocení činnosti štábů, bojových součástí i jednotlivců, cílevědomé rozmísťování kádrů (zejména členů KSČ a SSM) a jejich doplňování a nepřetržitě zabezpečování akceschopnosti politických orgánů a aparátu, stranických i svazáckých organizací. Systematická příprava a výchova funkcionářského a bojového aktivu.

Politická práce musí být nepřetržitá, cílevědomá a tím aktivnější, čím složitější a napjatější je bojová situace. Její organizace a provádění je povinností všech velitelů — náčelníků, politických orgánů a politických pracovníků. Jsou povinni za jakýchkoli podmínek osobně se zabývat politickou a vojenskou výchovou podřízených a ve své činnosti se opírat o politické orgány, stranické a svazácké organizace a využívat jejich síly a vlivu k úspěšnému splnění operačních úkolů.

Vzájemné vztahy mezi veliteli, štáby a politickými orgány jsou založeny a rozvíjeny na principu jednotného a družného úsilí, tj. cílevědomém společném zabezpečování stanovených úkolů odpovídajícími formami a metodami práce a realizačními opatřeními. Ze strany velitelů politicky uvážlivým a náročným, rozhodným velením a řízením činnosti vojsk, ze strany politických orgánů, aparátu, stranických a svazáckých organizací politickými prostředky a metodami působení. K tomu je nezbytné, aby byl udržován nepřetržitý osobní styk a aby vzájemná informovanost a obsah politického působení byly důsledně spojovány s bojovými úkoly a situací vojsk.

Povinností politických orgánů je mít soustavný přehled o úkolech politické práce a jejich plnění ve štábech a u podřízených stupňů, jakož i o morálně politickém stavu, a být schopny dávat velitelům a nadřízeným politickým orgánům informa-

ce ve stanovených termínech, na vyžádání nebo iniciativně. K tomu cílevědomě a soustavně shromažďují a vyhodnocují poznatky.

Zkušenosti potvrzují, že politická správa musí zpracovávat a podávat informace o:

- splnění úkolů a morálně politického stavu v jednotlivých stupních bojové a mobilizační pohotovosti,
- splnění a účinnosti opatření politické práce v rozhodujících úkolech přípravy a vedení operace,
- závažných skutečnostech, které výrazně ovlivňují činnost a morálně politický stav vojsk a obyvatelstva.

Dále zpracovává denní souhrnnou informaci, která zpravidla obsahuje:

- charakteristiku morálně politického stavu vlastních vojsk a obyvatelstva v prostoru bojové činnosti,
- politické zhodnocení situace a úrovně plnění úkolů nadřízeného politického orgánu a dalších opatření politické práce, příkladně a hrdinské činy jednotlivců nebo kolektivů při plnění úkolů,
- vyskytující se problémy a jejich řešení, včetně ztrát politických pracovníků, funkcionářů KSČ, SSM, ztrát politických pracovníků v nomenklatuře vyšších politických orgánů a návrhů na jejich úhradu, návrhy a požadavky vyšším politickým orgánům,
- základní opatření politické práce pro další období a hlavní formy politického působení při plnění úkolů,
- česný přehled o struktuře stranickopolitické práce a realizovaných opatřeních.

Tyto obsahové úkoly a jejich zabezpečení jsou zahrnuty v základních řídicích dokumentech. K řízení politické práce zpracovává politický orgán (politická správa):

1. Směrnici náčelníka politické správy pro politickou práci při přípravě a vedení obranné operace. V uvedeném dokumentu jsou stanoveny vojenskopolitický cíl operace (vycházející ze Směrnice NPS SOS na západním válečisti), úkoly a opatření pro řízení a provádění politické práce při přípravě a vedení obranné operace všem přímým řízeným prvkům operační sestavy. V průběhu vedení operace jsou vydávána doplňková — upřesňující nařízení, která bezprostředně reagují na konkrétní situaci, popřípadě změněné úkoly. Směrnice a nařízení jsou základní dokumenty pro řízení a provádění politické práce. Její hlavní úkoly stanoví podřízeným velitelům na základě návrhu náčelníka politického orgánu velitel frontu jako součást svého rozhodnutí. Osvědčuje se vydávat po vyhlá-

šení zámyslu zpravidla utajenými spojo-
vacími prostředky ústně předběžná naří-
zení. Náčelníci podřízených politických or-
gánů obdrží pouze diferencované výpisy
ze směrnic, aby nedocházelo k širšímu
seznamování se záměry činnosti štábů a
vojsk.

**2. Plán politické práce k přípravě a ve-
dení obranné operace.** Je zpracováván na
základě rozhodnutí velitele a směrnic ná-
čelníka nadřízeného politického orgánu
z hlediska možných variant činnosti ne-
přítele a vlastních vojsk i podle místa a
úlohy v operační sestavě v následující
struktura:

— v souladu se Směrnicí náčelníka na-
dřízeného politického orgánu je stručně
vyjádřen vojenskopolitický cíl operace,
— v další části jsou obsahově vyjádřeny
hlavní úkoly politické práce,

— jsou rozpracována opatření, jejichž
realizace musí zabezpečit, že se stanovené
obsahové úkoly dostanou do vědomí pří-
slušníků štábů a vojsk včas, v potřebném
rozsahu a diferencovaně podle úkolů vy-
plývajících z rozhodnutí velitele; jsou
zpravidla dělena na opatření uskutečnova-
ná v období přípravy k zahájení obranné
operace a na období vedení obranné ope-
race.

Soubor politickoorganizačních opatření
zahrnuje studium směrnic nadřízeného
stupně a ujasnění z ní vyplývajících úkolů
a způsobů jejich plnění; přípravu pracov-
níků orgánu na jejich rozpracování na jed-
notlivých místech velení, opatření ke zpra-
cování fideji dokumentace, součinnostní
opatření s jednotlivými správami podle cha-
rakteru plněných úkolů, navázání součinn-
osti s jednotkami PS a představiteli sou-
sedních politických orgánů. Příprava prac-
ovních skupin politické správy a jejich
vyslání na pomoc podřízeným svazům a
svazkům, opatření k vytváření a činnosti
vznikající stranickopolitické struktury,
podmínek pro rozvoj nepřetržité politické
práce, úkoly související se sběrem informa-
cí a jejich včasným zpracováním, opatření
pro přípravu stranického funkcionářského
aktivu i politického aparátu, úkoly ke kon-
trolní a poznávací činnosti.

**Soubor opatření ideologického boje s ne-
přítelem.** V této části jsou stanoveny úkoly
ke zpracování Provolání vojenské rady,
k hodnocení stavu názorů a nálad u vojsk,
opatření k zamezení vlivu nepřátelské pro-
pagandy a upevnování morálně politického
stavu, vlivu na odloučené jednotky a roz-
hodující (speciální) prvky operační sesta-
vy, zpracování souhrnných informací o si-
tuaci vojsk a na frontě pro vybrané velite-
le a funkcionáře. Úkoly k zahájení vydá-

vání polního časopisu, pro činnost váleč-
ných zpravodajů, vysílání lektorů a agitač-
ně propagačních skupin k vojskům a pře-
bíraným svazům a svazkům; opatření
k součinnosti se zpravodajskými orgány
k získání poznatků o směrech působení
nepřátelské propagandy, opatření k záso-
bování a distribuci tisku, úkoly k likvidaci
nepřátelských tiskovin. Současně jsou plá-
nována opatření k využití prostředků po-
litického osvětového působení a využití
vojenského uměleckého souboru.

**Soubor opatření k zabezpečení politické
spolupráce s velením teritoriálního okruhu
a se stranickými a státními orgány.** V té-
to části plánu jsou řešena opatření k lik-
vidaci činnosti nepřátelských skupin v tý-
lu, k likvidaci nepřátelských tiskovin a
eliminaci vysílání prostředků psychologické
války nepříteli, opatření k upřesnění
působení vlastních hromadných sdělova-
cích prostředků. Opatření k navázání sou-
činnosti se stranickými a státními orgá-
ny — radami obrany k jednotnému půso-
bení na vojska a obyvatelstvo, získávání
obyvatelstva pro plnění obranných opatře-
ní, objasňování nutnosti evakuace části
obyvatelstva, pomoci při likvidaci následků
úderů letectva. Opatření k zabezpečení zá-
sobování vojsk materiálem, zabezpečení
zdravotnické péče, klidu a pořádku na te-
ritoriu.

**Opatření na úseku kádrové a personální
práce.** V součinnosti s politickou správou
teritoriálního okruhu jsou plánována opa-
tření k mobilizování a vytváření svazků a
útvárů k přesunům svazů a svazků do ope-
rační sestavy, opatření k materiálnímu za-
bezpečení. Současně jsou plánována opa-
tření k doplňování politického aparátu a
obnovy stranické a svazácké struktury,
získávání poznatků o ztrátách a rozho-
dujících prvcích operační sestavy a o jejich
obnově; vedení evidence o hrobech pad-
lých velitelů a politických pracovníků, za-
bezpečení důstojného pohřbívání padlých.

**Hlášení a informace pro nadřízené po-
litické orgány** jednak operativního charak-
teru, jednak souhrnné informace, v nichž
je zpravidla charakterizována úroveň mo-
rálně politického stavu, uvedena opatření
uskutečněná v SPP a jejich účinnost, ori-
entace SPP v dalším dnu a nezbytné sta-
tistické údaje.

Součástí plánu politické práce k přípra-
vě a vedení obranné operace je i grafický
plán — harmonogram činnosti politické-
ho orgánu.

3. Významné místo zaujímá využití sil a
prostředků speciální propagandy. K tomu
se zpracovávají:

Plán organizace použití sil a prostředků speciální propagandy v obranné operaci, který zpravidla zahrnuje:

- cíle a úkoly speciální propagandy,
- opatření, metody a formy působení, jejich místní a časová určení,
- úkoly pro jejich zabezpečení a součinnost,
- kádrové a materiálně technické zabezpečení speciální propagandy.

Zpracovává se ve formě samostatné přílohy k plánu politické práce. Podepisuje jej náčelník politického orgánu a schvaluje velitel. Je to otevřený dokument, který se denně upřesňuje.

Plán činnosti redakce speciální propagandy. Je v podstatě harmonogramem prací oddělení redakce při plnění stanovených úkolů speciální propagandy na úseku vojenskopolitického průzkumu, tiskové, rozhlasové a tlapačové propagandy. Pode-

pisuje jej náčelník redakce, schvaluje náčelník politického orgánu.

4. Politický orgán (politická správa) vede pracovní mapu náčelníka. Úprava mapy se řídí pomůckou Jednotné zásady používání a formování úpravy map v ČSLA. Slouží k zabezpečení konkrétního a reálného řízení a organizování politické práce při přípravě a v průběhu operace. Podle potřeby má pracovní mapa přílohy vedené formou tabulek, na nichž se zaznamenávají veškeré pomocné údaje.

5. Politický orgán (politická správa) nepřetržitě vede bojový deník. Slouží k trvalému přehledu o informacích vydávaných štáby, poskytovaných podřízenými politickými orgány a o stanovených úkolech a zařízeních.

Zpracované dokumenty musí být denně kontrolovány s praktickou činností štábů a vojsk, přijímanými upřesňujícími rozhodnutími velitelů a operativně doplňovány.